

Σύγχρονη βαλκανική ιστορία και πολιτική

Στράτος Δορδανάς – Γιώργος Χρηστίδης

Το μάθημα κινείται θεματικά στους κοινούς τόπους της Ιστορίας και της Πολιτικής Επιστήμης και καλύπτει χρονικά την περίοδο από τους Βαλκανικούς Πολέμους έως και τις τρέχουσες εξελίξεις στα Βαλκάνια σήμερα. Η περιοδολόγηση στηρίζεται στις διακριτές μεγάλες φάσεις της ευρωπαϊκής διαδρομής που σηματοδοτούν και τις αντίστοιχες τομές για τα Βαλκάνια, όπως είναι οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και η ενδιάμεση περίοδος ενός γενικότερου «ειρηνολέμου», ο Ψυχρός Πόλεμος και η κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού το 1989, αλλά και οι μετέπειτα εμπλοκές με την πολυδιάσπαση και τον σχηματισμό νέων κρατών στην περιοχή. Εντός της προαναφερόμενης περιόδου θα εξεταστούν εκτενώς επιμέρους ζητήματα σχετικά με α) την ειρήνη και τον πόλεμο και τα μέσα διαχείρισής τους, β) τον προσδιορισμό της έννοιας του εσωτερικού και εξωτερικού εχθρού, γ) τις ιδεολογικές ζυμώσεις και τις πολιτικές-καθεστωτικές όσο και τις κοινωνικές μεταβολές, δ) τη χάραξη και επαναχάραξη των συνόρων, ε) την αντιμετώπιση των μειονοτήτων, στ) τις διμερείς ή πολυμερείς προσεγγίσεις αλλά και τις διπολικές αποκλείσεις, ζ) τον ρόλο του διεθνούς παράγοντα, η) τη σύνθετη διαδικασία της μετάβασης μετά το 1989, θ) τις νοηματοδοτήσεις της μνήμης.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Bell P. M. H., *Τα αίτια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη*, μετάφρ. Λουκιανός Χασιώτης, β' έκδ., Πατάκης, Αθήνα 2004.
- Βερέμης Θάνος, *Βαλκάνια από τον 19^ο ως τον 21^ο αιώνα. Δόμηση και αποδόμηση κρατών*, Πατάκης, Αθήνα 2004.
- Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο (έκδ.), *Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων, 1910-1914*, Αθήνα 1993.
- Mazower Mark, *Σκοτεινή ήπειρος. Ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, μετάφρ. Κώστας Κουρεμένος, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2001.
- Σταυριανός Λ.. Σ., *Τα Βαλκάνια από το 1453 και μετά*, μετάφρ. Ελένη Δελιβάνη, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.
- Pavlowitch Stevan K., *Ιστορία των Βαλκανίων*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005.
- Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ., *Μετακινήσεις Σλαβοφώνων πληθυσμών (1912-1930). Ο πόλεμος των στατιστικών*, Κριτική/ΚΕΜΟ, Αθήνα 2003.
- Todorova Maria, *Βαλκάνια. Η δυτική φαντασίωση*, μετάφρ. Ιουλία Κολοβού, Παρατητητής, Θεσσαλονίκη 2000.

- Τούντα-Φεργάδη Αρετή, *Η εξωτερική πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων στον Μεσοπόλεμο*, Σιδέρης, Θεσσαλονίκη 2000.
- Τούντα-Φεργάδη Αρετή, *Θέματα ελληνικής διπλωματικής ιστορίας, 1912-1940*, Σιδέρης, Θεσσαλονίκη 2000.
- Τούντα-Φεργάδη Αρετή, *Μειονότητες στα Βαλκάνια. Βαλκανικές διασκέψεις, 1930-1932*, Επίκεντρο (Παρατηρητής), Θεσσαλονίκη 1994.
- Σβολόπουλος Κωνσταντίνος, *Το Βαλκανικόν Σύμφωνον και η ελληνική εξωτερική πολιτική, 1928-1934*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα χ.χ.έ.
- Σβολόπουλος Κωνσταντίνος, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική*, τόμ. 1 (1900-1945), Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1992 και τόμ. 2 (1945-1981), Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2005.
- Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ., *Τα πρόσωπα του Ιανού. Οι ελληνογιουγκοσλαβικές σχέσεις τις παραμονές του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου (1944-1946)*, τόμ. α', Πατάκης, Αθήνα 2004 και *Τα πρόσωπα του Ιανού. Οι ελληνογιουγκοσλαβικές σχέσεις την περίοδο του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου (1947-1949)*, τόμ. β', Πατάκης, Αθήνα 2007
- Γούναρης Βασίλης Κ.-Μιχαηλίδης Ιάκωβος Δ. (επιμ.), *Πρόσφυγες στα Βαλκάνια. Μνήμη και ενσωμάτωση*, Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα/Πατάκης, Αθήνα 2004.
- Μαραντζίδης Νίκος, *Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας (1946-1949)*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2010.
- Γενικό Επιτελείο Στρατού-Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, *Ιστορικά έργα (1998)*, Cd-Room
- Γενικό Επιτελείο Στρατού-Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, εκδόσεις για την περίοδο 1912-1949 (ΓΕΣ, *Ο ελληνικός στρατός κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913*, 2 τόμοι, ΔΙΣ, Αθήνα 1988, *Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών Πολέμων, 1912-1913*, ΔΙΣ, Αθήνα 1987) κλπ.
- Χρηστίδης Γεώργιος Ε., *Τα κομμουνιστικά Βαλκάνια. Εισαγωγή στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική στην Αλβανία, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία και Ρουμανία την περίοδο 1945-1989*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.
- Βερέμης Θάνος (επιμ.), *Βαλκάνια. Από τον διπολισμό στη νέα εποχή*, Εκδόσεις «Γνώση», Αθήνα 1995.
- Γαρδίκια-Κατσιαδάκη Ελένη-Μαργαρίτης Γιώργος (επιμ.), *Το Αιγαίο των Βαλκανικών Πολέμων, 1912-1913*, Υπουργείο Αιγαίου-ΕΛΙΑ, Αθήνα 2002.
- Νικόλτσιος Βασίλειος-Γούναρης Κ. Βασίλης, *Από το Σαραντάπορο στη Θεσσαλονίκη. Η ελληνοτουρκική αναμέτρηση του 1912 μέσα από τις αναμνήσεις του Στρατηγού Χασάν Ταχσίν Πασά*, Θεσσαλονίκη 2002.
- Κόντης Βασίλης-Σφέτας Σπυρίδων (επιμ.), *Εμφύλιος Πόλεμος. Έγγραφα από τα γιουγκοσλαβικά και βουλγαρικά αρχεία, γ' έκδ.*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2006.
- Hösch Edgar, *Geschichte der Balkanländer. Von der Frühzeit bis zur Gegenwart*, Verlag C. H. Beck, δ' έκδ., München 2002.
- Пчев Ivan, *Έχει δίκιο η πατρίδα μου; Η προπαγάνδα των Βαλκανικών Κρατών (1821-1923)*,

μετάφρ. Vaia Rakidzi, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2011.

- Hall Richard C., *Bulgaria's Road to the First World War*, Columbia University Press, New York 1996.
- Pollo Stefanaq-Puto Arben, *Ιστορία της Αλβανίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, μετάφρ. Μπάμπης Ακτσόγλου, Θεσσαλονίκη 1979.
- Tomasevich Jozo, *War and Revolution in Yugoslavia: 1941-1945*, Stanford University Press, 2001.
- Crampton R. J., *The Balkans since the Second World War*, Routledge, Great Britain 2002.
- Στέφανος Γεράσιμος (επιμ.), *Η επανάκαμψη των Βαλκανίων. 1991-2001* (Εκδόσεις Άγρα, 2003).
- Karen Dawisha, Bruce Parrot (edit), *Politics, power and the struggle for democracy in South-East Europe* (Cambridge University Press, 1997).
- Hugh Poulton, *The Balkans. Minorities and States in Conflict* (Minority Rights Publication, 1993).
- Alina Mungiu-Pippidi, Ivan Krastev (edit.) *Nationalism after Communism. Lessons learned* (Central European University Press, 2004).
- Vesselin Dimitrov, *Bulgaria. The Uneven Transition* (Routledge, 2001).
- Steven Poper, *Romania. The Unfinished Revolution* (Harwood, 2000).
- Florian Bieber (edit.) *Montenegro in Transition* (Nomos, 2003).
- Miranda Vickers, James Pettifer, *Albania. From Anarchy to a Balkan Identity* (Hurst, 1997).
- Hugh Poulton, Miranda Vickers, "The Kosovo Albanians: Ethnic Confrontation With The Slav State", in H. Poulton, Suha Taji-Farouki (ed.) *Muslim Identity and the Balkan State* (Hurst & Company, 1997).
- Heinz Kramer, *A Changing Turkey. The Challenge to Europe and the United States* (Brookings Institution Press, 2000)
- Marc Morje Howard, *The Weakness of Civil Society in Post-Communist Europe* (Cambridge University Press, 2003).
- Ognyan Minchev, "Corruption and Organised Crime in Southeastern Europe: A paradigm of Social Change Revisited", in D. Sotiropoulos (ed.) *Is Southeastern Europe Doomed to Instability?* (London, 2002), pp.105-118.
- Ivan Krastev, "How to Control Corruption in Southeastern Europe: The Case of Bulgaria", in D. Sotiropoulos (ed.) *Is Southeastern Europe Doomed to Instability?* (London, 2002), pp.119-125.

Χρήσιμες ιστοσελίδες:

- International Crisis Group, www.icg.org
- European Forum for Democracy and Solidarity, www.europeanforum.net/country_updates
- Human Rights Watch, www.hrw.org